

FUNDACIÓ ROSSEND CARRASCO I FORMIGUERA

Memòria assistencial i de les activitats docents de l'any 2015

1.- Infraestructura, organització i personal

La seu de la FRCF es manté a les instal·lacions del c./ Dr. Carulla 26-28 on es va traslladar el març de 2002. A 2015 no s'han fet reformes estructurals.

La Junta de Patronat s'ha reunit en sessió ordinària el dia 1 de juliol. La composició de la Junta actual és:

- Dr. Joaquim Camps, president d'honor
- Dr. Daniel Figuerola, president
- Dr. Manel Puig, director
- Sr. Armand Pérez, secretari
- Dr. Xavier Formiguera
- Dra. Anna Sanmartí
- Dr. Manel Armengol

L'equip humà actual de la FRCF el componen dos endocrinòlegs (D Figuerola, M Puig), dos cirurgians especialitzats en bariàtrica (P. Moreno i J. Balibrea), un diplomad en nutrició i dietètica (S Murillo), un diplomad en podologia (J. Viadé), una llicenciada psicòloga (G Peralta), una auxiliar educadora (E. Figuerola) i una secretària (M. Fabré).

La relació laboral és en règim de contractació (M. Fabré, E. Figuerola) i de col·laboració (P. Moreno, J. Balibrea, G. Peralta, S. Murillo, J. Viadé). Des de juliol 2011 D Figuerola satisfà un lloguer mensual per utilització de serveis en quantitat variable i proporcional als ingressos generats i M Puig satisfà una quantitat fixa.

Les instal·lacions de la FRCF també acullen a G. Pou (metge internista) i Ll. Soler (neuròleg) que fan activitat assistencial no vinculada a la FRCF i satisfan una quantitat fixa per utilització de serveis

2.- Assistència a pacients

En els vint-i-quatre anys transcorreguts de la seva creació, la Fundació ha consolidat una assistència mèdica que es posa de manifest en la presentació adjunta (annex 1). En síntesi, la Fundació ha rebut 1.769 consultes presencials i ha atès a 811 pacients, dels quals 135 ho han estat per primera vegada. La procedència dels pacients és àrea metropolitana de Barcelona (45%), altres comarques de Catalunya (47%), resta de països catalans (6%) i altres procedències (2%) A més de la diabetis, els motius usuals de consulta són de Medicina Interna, Endocrinologia (inclosa la obesitat) i de trastorns anímics. Les consultes no presencials en tot l'any són de més 900 en el cas del e mail i s'estimen en més de 1.000 per telèfon.

La població diabètica controlada de manera regular és de 493 persones, les tres quartes parts de les quals utilitzen insulina, la majoria d'elles amb pautes d'injecció múltiple amb bomba d'infusió subcutània (75 col·locades, 42 en seguiment actual).

La població diabètica atesa rep un programa estructurat de prevenció secundària basat en la pràctica regular de controls clínics (examen de fons d'ull amb retinògraf, pedígraf, registre continu de TA (Holter), HbA1c, microalbuminúria, bioquímica bàsica a la consulta i control de constants clíniques) així com una educació continuada orientada a aspectes alimentaris, ajustament de la insulina i prevenció de lesions als peus i d'hipoglucèmies greus, entre els aspectes més rellevants.

Es disposa de tecnologia (aparell "Apnea-Link") per a la detecció de la síndrome d'apnea obstructiva del son, per al registre continu de la tensió arterial (MAPA) i per a la monitorització continua de la glucosa (IPRO2, Dexcom G4). En aquest sentit es fan respectivament uns 30, 40 i 100 estudis l'any.

Des de 2004 s'usa el sistema de "info-targeta", on hi consta la condició de diabètic i un mini CD amb les seves dades clíniques. A l'any 2008 aquest suport es va substituir pel *pen-drive* actual, més sòlid.

3.- Docència

La activitat docent ha estat una constant de la Fundació. S'ha dirigit de manera fonamental a col·lectius de professionals implicats en l'atenció a diabètics, és a dir metges especialistes i de família, infermeres hospitalàries i d'assistència primària, farmacèutics, podòlegs i llicenciats en dietètica.

Més de quatre mil persones han passat pels programes docents de la Fundació, habitualment en cursos i seminaris dirigits a grups de 20-30 persones, en règim de temps complet i de 2 a 5 dies de duració. L'estil general dels cursos ha consistit en promoure un fòrum de reflexió compartida amb els assistents amb la finalitat d'abordar amb més eficàcia el tractament dels pacients crònics, especialment diabètics. S'han treballat aspectes de contingut biomèdic però fonamentalment d'àmbit psicològic, pedagògic i antropològic, comptant amb professorat especialitzat en aquestes disciplines.

En els últims deu anys el format dels cursos s'ha centrat quasi exclusivament en el de grups reduïts treballant en convivència en un hotel fora de la ciutat (Llançà, Escorial, El Muntanyà, Sitges, Port de la Selva...). Se n'han dut a terme al voltant de 125, dotze dels quals a Argentina, dos a Xile i la majoria de la resta a Catalunya, encara que sempre adreçats a persones de tota la península, incloent-hi Portugal.

Les activitats docents s'avaluen de forma sistemàtica per enquesta anònima, el que permet una renovació continuada de continguts i mètodes.

Les principals comunicacions científiques, activitats docents i assistències a reunions i congressos de l'any són:

D'equip:

- XIX Seminari "La Diabetes a escena", al Seu Novartis. Barcelona, 19 de juny. (annex 2)

a) D. Figuerola (docència i formació)

- VIII Internacional Conferència al ATTD. Paris, 18 al 21 de febrer.
- 11a Jornada de l' Associació Catalana de Diabetis. Palau de Congressos La Llotja. Barcelona, 5 i 6 de març.
- Cel·lebració Aniversari Guido Ruffino. Algeciras, 28 de març.
- XXVI Congrés SED. València, del 15 al 17 d'abril.
- Classe a Escola Barcelona 8 de juny.
- Reunió Boehringer-Lilly "Un paso más en Diabetes. Horizonte de las nuevas opciones terapéuticas". Madrid, 3 y 4 de juliol.
- 51st Annual Meeting of the EASD. Estocolm, 14 al 18 de setembre.
- Ponència al curs "Formación Integral en Diabetes para Atención Primaria" patrocinat per el laboratori Novo Nordisk. Sitges, 2 i 3 d'octubre.
- Conferència "Educació diabetològica. D'on venim, on som i cao a on anem", a la 35 Jornada Informativa de l'ADC. Barcelona, 17 d'octubre.
- VI Reunió anual Lilly Diabetes. Madrid, 24 d'octubre.
-
- Conferència de clausura "Algunes reflexions a propòsit de l'educació terapèutica en diabetis", a les VI jornades GEDAPS de la CAMFiC. Barcelona, 4 de juliol.
- Conferència teòrica "Innovar: Comunicación para cambiar actitudes en pacientes con diabetes", al Primer Curs de formació continuada de la Càtedra d'AstraZeneca de Innovació en Diabetis IDIBAPS. Barcelona, 23 d'octubre.
- Assistència a la V Reunió anual Lilly Diabetes "Innovar para seguir evolucionando". Madrid, 24 i 25 d'octubre.

- Curs per educadors de la Societat d' Endocrinologia, Diabetis y Nutrició d' Euskadi. San Sebastià, 6 de novembre.
- Presentació de la conferència teatralitzada "La historia de la Diabetes" al Col·legi de Farmacèutics de Barcelona. Barcelona, 10 de novembre.
- Conferència "Últimes novetats en la diabetis", a l' Associació de Diabètics de Terrassa. Barcelona, 12 de novembre.

b) E. Figuerola

- 11é Congrès Internacional d'infermeres "Educación y cumplimiento del paciente". Budapest, 8 d'octubre.

c) G. Peralta (formació i docència)

- Taller sobre "Com afrontar les barreres a la insulinització, per endocrins i infermeres", a la seu de Sanofi. Barcelona, gener.
- Curs sobre "Com motivar a les persones amb diabetes", organitzat per la SED. Madrid, febrer.
- Curs sobre "la intervenció psicològica en diabetes", adreçat a Residents de Quart any, organitzat per la SED. Madrid, febrer.
- Curs sobre "La intervenció psicològica en les pèrdues de pes", a la seu de nutricionistes de Saragossa. Saragossa, 15 de febrer.
- XI Congrés SEEDO. Madrid, 14-15 de març.
- Taller sobre "Com afrontar les barreres a la insulinització, per infermeres", al CAP Rio de Janeiro. Barcelona, el 21 de febrer.
- Taller sobre "Com afrontar les barreres a la insulinització, per metges i infermeres". Saragossa, el 9 d'abril.
- Sessió clínica sobre "La intervenció psicològica en diabetes", al hospital de Can Ruti. Barcelona, el dia 10 d'abril.
- Taller sobre "Com afrontar les barreres a la insulinització, per metges i infermeres". Vic, el 2 de maig.
- Jornades de Joc simbòlic, al CEIP Fluvià. Barcelona, el 14 i 15 de maig.

- Classe a les jornades d'actualització en Diabetes GEDAPS de la Societat Catalana de Medicina Familiar i Comunitària. Girona, 24 de maig.
- Classe a UAB en el Màster de Medicina Conductual sobre "Psicologia i diabetes". Barcelona, juny.
- 49è Congrés de la EASD. Barcelona, el 25 i 26 de setembre.
- Material sobre "la intervenció psicològica en les pèrdues de pes", al programa Optiprogram de Nestlé. Barcelona, setembre.
- Taller sobre "Com afrontar les barreres a la insulinització, per infermeres" , al CAP d'Amposta. Barcelona, el 15 d'octubre.
- Conferència "La diabetes en positiu" a l' Associació de Diabètics de Catalunya. Barcelona, 23 d' octubre.
- Tallers sobre "La entrevista motivacional i els aspectes motivacionals en diabetes", a les jornades d'actualització de l' Associació d'Infermeria Familiar i Comunitària a Catalunya. Barcelona, el 13 i 14 de novembre.
- Taller sobre "Com afrontar les barreres a la insulinització, per metges i infermeres", al CAP Lleixà. Barcelona, novembre.

d) J. Viadé (formació i docència)

- Classe a UAB de Bellvitge en el Postgrau de diabetis sobre "El peu diabètic". 4 de febrer.
- Curs - Taller sobre "Pie Diabético" dirigit a MIR 4 de endocrinologia i nutrició, SED. Madrid, 8 de febrer.
- Ponència a la Jornada ACD "Organització d'una unitat de peu diabètic a l'hospital". Lleida, 14 de març.
- Pòster "Análisis retrospectivo de úlceras en el pie, complicadas en pacientes diabéticos" al XXV Congrés nacional SED. Pamplona, 2 al 4 d'abril.
- Conferència " Abordatge del peu Diabètic", al Hospital Nostra Sra. de Meritxell. Andorra, 20 de maig.
- Jornada d'actualització sobre "Revisió de mesures preventives i tractaments en el peu diabètic", al CAP de l'Hospitalet. Barcelona, 27 de juny.

- Sessió clínica “Peu de Charcot”, al Hospital Germans Trias i Pujol. Badalona , 2 de juliol.
- Ponència al Agenda Advisory Board, alllustre Colegio de Médicos. Madrid, 11 de novembre.
- Ponent a la IV Jornada en Malalties cròniques, al Hospital Mataró. Mataró, 13 novembre.
- Curs “Abordaje multidisciplinar de las complicaciones del pie diabético”, al Hospital Bellvitge. Barcelona 14 de novembre.

e) M. Puig (formació i docència)

- Conferència “Detección i tractaments actius de la hiperglicèmia en pacients hospitalitzats. Impacte en el control metabòlic post-alta”, al Congrés de l’Associació Catalana de Diabetis. Girona, març 2013.
- Projecte d’investigació “Efecto de la modulación inhibitoria de CD26 sobre los mecanismos de tolerancia inmunológica central y periférica, y sus implicaciones en la prevención de la diabetes en el ratón NOD”. Institut Carles III/FIS i Hospital Germans Trias i Pujol. Barcelona.
- Pòster “Mejoría de parámetros de desnutrición y déficit vitamínicos con enzimas pancreáticos tras cirugía bariátrica con componente malabsortivo” i “Concentraciones de tirotrópina tras cirugía bariátrica”, al Congreso médico-Quirúrgico de la Obesidad. Madrid, març 2013.
- Pòster “Experimental immunotherapy based on efferocytosis promotes suppressive effects in dendritic cells and prevents autoimmune diabetes”, al International Conference on New Trends in Immunosuppression. Barcelona, març 2013.
- Conferència “Detección y tratamiento activos de la hiperglicemia en pacientes hospitalizados. Impacto en el control metabólico post-alta”, al Congreso de la Sociedad Española de Diabetes. Sevilla, abril 2013.
- Pòster “Detección y tratamiento activos de la hiperglicemia en pacientes hospitalizados. Impacto en el control metabólico post-alta”, al Congreso de la Sociedad Española de Endocrinología y Nutrición. Granada, maig 2013.
- Conferència “Evaluación de los criterios de derivación a la unidad de nutrición clínica y dietética de los pacientes onco-hematológicos ingresados en el ICO-Badalona”, al Congreso de la Sociedad Española de Nutrición Enteral y Parenteral. Oviedo, maig 2013.
- Pòster “Importance of post-operative follow-up by nutritionist in sleeve gastrectomy” i “Improvement of malnutrition parameters and vitamin deficiency with pancreatic enzymes after malabsortive bariatric surgery”, al ESPEN Congres. Leipzig, setembre 2013.

- Conferència “Utilitat de la prova d’estimulació amb leuprolida com a mètode diagnòstic de la pubarquia precoç central idiopàtica femenina”, “Hiperglucèmia hospitalària una oportunitat per vèncer la inèrcia terapèutica” i “Mejoría de déficit vitamínicos y parámetros de desnutrición con enzimas pancreáticos en pacientes sometidos a cirugía bariátrica malabsortiva”, al Congrés de la Societat Catalana d’Endocrinologia i Nutrició. Barcelona, novembre 2013.
- Projecte d’investigació “Plataforma de Red nacional de biobancos. Plataformas de apoyo a la investigacion en ciencias y tecnologias de la salud”. Institut Carles III/FIS i Hospital Germans Trias i Pujol. Barcelona.
- Projecte d’investigació “Plataforma de innovacion en tecnologias medicas y sanitarias. Plataformas de apoyo a la investigacion en ciencias y tecnologias de la salud”. Institut Carles III/FIS i Hospital Germans Trias i Pujol. Barcelona.

f) S. Murillo (formació i docència)

- Projecte d’investigació: “Aplicabilidad de diferentes pautas de insulina preprandial para alimentos de bajo índice glucémico en pacientes con diabetes tipo 1 tratados con análogos de insulina en múltiples dosis.” Sociedad Española de Diabetes. Barcelona.
- Pòster “Physical training program conducted twice a week for metabolic improvements in population with type 2 diabetes” al 13th Meeting of the Mediterranean Group for the Study of Diabetes. Barcelona, 4 al 7 d’abril.
- Conferència “Dieta y ejercicio”, al XXIV Congrés de la Societat Espanyola de Diabetis. Sevilla, 11 al 13 d’abril.
- Pòster “Análisis de la ingesta de hidratos de carbono de un grupo de corredores con diabetes tipo 1 en una carrera de fondo. Estudio Carrera Popular por la Diabetes” al XXIV Congrés de la Societat Espanyola de Diabetis. Sevilla, 11 al 13 d’abril.
- Pòster “Protective effect of physical activity on atherogenic lipoproteins in type 1 diabetes” al 49th European Association for the Study of Diabetes Annual Meeting. Barcelona, 23 al 27 de setembre.

4.- Publicacions

- D. Figuerola. “Comprender al paciente y hacerse comprender por él”, Revista Portuguesa de Endocrinologia, Diabetes e Metabolismo. Editorial Elsevier Doyma. 2013, Volum 8, número 1, pàg. 55 – 58.

- J. Viadé i F. Girvent. “Úlcera plantar con varo de antepié y microangiopatía asociada”, a la Revista Pie Diabético Digital. Article virtual. Juny.
- J. Viadé, Q. Jordano-Montanez, M. Muniz-Tatay, A. Jaen-Manzanerac, J. Royo-Serrando, E. Cuchí-Burgos, J. Anglada-Barceló y A. de la Sierra-Iserte. “Osteomielitis de pie diabético: ¿es posible un manejo conservador?”, Enfermedades Infecciosas y Microbiología Clínica. Editorial Elsevier Doyma. Article virtual.
- J. Viadé, J.L. Reverter, C. Carrasco, M. Sabrià, D. Mauricio i M. Puig. “Disminución de la presión en el antepié en pacientes diabéticos mediante tenotomía parcial del tendón de Aquiles”, a la Revista Pie Diabético Digital. Article virtual. Octubre.
- G. Peralta i V. Moizé. Entrevista al diari La Vanguardia sobre “Com disminuir la ingesta produida per l’ansietat”. Gener.
- G. Peralta. “Les barreres psicològiques per a la insulinització”, Revista Diabetes Pràctica. Editada per el laboratori Novonordisk. 2013, article virtual.
- M. Puig, E. Aguilera, E. Serra, M.L. Granada, N. Alonso, S. Pellitero, E. Pizarro E, J. Reverter, I. Salinas, B. Soldevila i D. Mauricio. “Low Prevalence of Subclinical Atherosclerosis in Asymptomatic Patients With Type 1 Diabetes Mellitus in a European Mediterranean Population”, Diabetes Care, Endocrinology & Metabolisme. 2013, Publimed, article virtual.
- M. Puig, A. Aulinas, F. Casanueva, F. Goñi, S. Monereo, B. Moreno, A. Picó, J. Salvador, F.J. Tinahones i S. M. Webb. “Adrenal insufficiency and adrenal replacement therapy”. Current status in Spain Endocrinol Nutrition. Editorial Elsevier España, S.L. 2013, Volum 60, número 3, pàg. 136-143.
- M. Puig, G. Díaz-Soto, A. Serrano Morte, C. Rodríguez Martín, P. García-Talavera i C.M. Abril. “Familial paraganglioma syndrome: Phenotype and relevance of a new SDHB mutation”. Medicine, General & Internal, Editorial Elsevier España, S.L. 2013, Volum 13, apartat 140, número 10, pàg. 453-457.
- M. Puig, E. N. Faure, A. J. González, D. Schwarzstein i R.J. Lutfi. “Papillary thyroid microcarcinoma diagnosed based on cyst-like mediastinal metastasis”. Endocrinology & Nutrition, Editorial Elsevier España, S.L. 2013, Volum 60, número 7, pàg. 414-416.
- M. Puig, C. Joaquín, M. L. Granada, C. Pastor, C. Castell, R. Puig, N. Alonso, E. Serra, A. Sanmartí i M. Foz. “Pregnancy-associated plasma protein-A is related to gender and to adipocytokine levels: results of the

Health Survey of Catalonia". *Clinical Endocrinology*, Editorial Blackwell Publishing. 2013, Volum 78, número 5, pàg. 718-723.

- M. Puig, M. T. Julián, J. M. Balibrea, M.L. Granada, P. Moreno, A. Alastrué i A. Lucas. "Intact parathyroid hormone measurement at 24 hours after thyroid surgery as predictor of parathyroid function at long term". *American Journal of Surgery*. Editorial Elsevier. 2013, Publimed, article virtual.
- M. Puig, A. Lucas, M.L. Granada, I. Olaizola, C. Castell, M.T. Julián, S. Pellitero i J. Roca. "Leptin and thyrotropin relationship is modulated by smoking status in euthyroid subjects. *Thyroid*". *Endocrinology & Metabolism* 2013, Publimed, article virtual.
- M. Puig, V. Mancikova, R. Buj, E. Castelblanco, L. Inglada-Pérez, A. Diez, A. A. de Cubas, M. Curras-Freixes, F.X. Maravall, D. Mauricio, X. Matias-Guiu, I. Capel, M.R. Bella, E. Lerma, E. Castella, J.L. Reverter, M.A. Peinado, M. Jorda i M. Robledo. "DNA methylation profiling of well-differentiated thyroid cancer uncovers markers of recurrence free survival". *International Journal of Cancer*. 2013, Publimed, article virtual.
- M. Puig, M. Mora, G. B. Aranda, A. de Holanada, L. Flores i J. Vidal. "Weight loss is a major contributor to improved sexual function following bariatric surgery". Editorial Springer Link. 2013, Publimed, article virtual.
- M. Puig, M. Mora, M.L. Granada, E. Palomera i M. Serra-Prat. "Obestatin is associated to muscle strength, functional capacity and cognitive status in old women". The Mataró Ageing Study Group. Editorial Springer Link. 2013, Publimed, article virtual.
- M. Puig, M. Mora, M.L. Granada, E. Palomera i M. Serra-Prat. "Obestatin is associated to muscle strength, functional capacity and cognitive status in old women". The Mataró Ageing Study Group. *Clinical Endocrinology*, Editorial Blackwell Publishing. 2013, Volum 78, número 6, pàg. 882-890.
- M. Puig, S. Pellitero, M. Granada, E. Martínez, J.M. Balibrea, E. Guanyabens, A. Serra, P. Moreno, M. Navarro, R. Romero i A. Alastrue. "IGF-1 modifications after bariatric surgery in morbidly obese patients: potential implications of nutritional status according to specific surgical technique". *European Society of Endocrinology*. 2013, Publimed, article virtual.
- M. Puig. "Platelet Function and Hyperglycemia in Acute Coronary Syndrome". *Revista Espanyola de Cardiologia*. Editorial Elsevier Doyma, S.L. 2013, Volum 67, número 1, pàg. 22-27.
- M. Puig i L. Vila. "The Implications of Iodine and its supplementation during pregnancy in fetal brain development". *Current Clinical Pharmacology*. Editorila Bentham Science. 2013, Volum 8, número 2, pàg. 97-109.
- M. Puig, I. Pujol-Autonell, R. Planas, R. Ampudia, S. Marín-Gallén, A. Sanchez, J. Carrascal, A. Marin, R. Pujol-Borrell, J. Verdaguer i M. Vives-Pi.

“Efferocytosis promotes suppressive effects in dendritic cells through prostaglandin E2 production in the context of autoimmunity”. Plos One. 2013, Pubmed, article virtual.

- M. Puig, J. Sigalas, R. Bonadonna, R. Roussel, E. Wang, J. Lin, J.J. Gagliardino i J. Rosenstock. “Lixisenatide Significantly Increases the Probability of a A1C Response in Patients Not Adequately Controlled on Oral Antihyperglycemic Agents”. Canadian Journal of Diabetes. Editorila Elsevir Doyma, S.L. 2013, Volum 37, número 4, pàg. 43.
- M. Puig, B. Soldevila, N. Alonso, M.J. Martínez-Arconada, M.L. Granada, A. Boada, V. Vallejos, M. Fraile, M.A. Fernández-Sanmartín, R. Pujol-Borrell, A. Sanmartí i E.M. Martínez-Cáceres. “Regulatory T cells and other lymphocyte subpopulations in patients with melanoma developing interferon-induced thyroiditis during high-dose interferon- α 2b treatment”. Clinical Endocrinology, Editorial Blackwell Publishing. 2013, Volum 78, número 4, pàg. 621-628.
- M. Puig, L. Vila, I. Velasco, S. González, F. Morales, E. Sánchez, J. Maria Lailla i T. Martinez-Astorquiza. “Universal screening of thyroid dysfunction in the pregnant population”. Endocrinologia y nutrició. Editorila Elsevier Doyma, S.L. 2013, Volum 60, número 7, pàg. 407-409.
- M. Puig, L. Vila, I. Velasco, S. González, F. Morales, E. Sánchez, S. Torrejón, B. Soldevila i A. Stagnaro-Green. “Controversies in endocrinology: On the need for universal thyroid screening in pregnant women”. European Society of Endocrinology. 2013, Volum 170, número 1, pàg. 17-30.
- M. Puig, S.M. Webb, C. Villabona, M. Muñoz-Torres, J. Farrerons i X. Badia. “Development of a new tool for assessing Health-Related Quality of Life in patients with primary hyperparathyroidism”. Health Quality of Life Outcomes. Editorial BioMed Central. 2013, Volum 11, número 1, article 97.